

Jerzy Biejat

Orzecznictwo Sądu Najwyższego

Palestra 16/4(172), 88-94

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

1.

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO z dnia 10 września 1970 r. (VI KZP 20/70) *

Oskarżycielowi posiłkowemu przysłu-
guje zwrot kosztów zastępstwa adwo-

kackiego od oskarżonego, co do którego
wydany został wyrok skazujący.

2.

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO z dnia 10 września 1970 r. (VI KZP 31/70) **

W sprawie przeciwko oskarżonemu,
co do którego zapadł wyrok skazujący,
oskarżycielowi posiłkowemu nie przy-

śluje zwrot kosztów postępowania
z wyjątkiem zwrotu wyłożonych kosz-
tów zastępstwa adwokackiego.

G L O S A

do powyższych uchwał Sądu Najwyższego z dnia 10.IX.1970 r.: VI KZP 20/70 (OSNKW nr 12/70, poz. 167) i VI KZP 31/70 (OSNKW nr 1/71, poz. 13)

W powyższych uchwałach Sąd Najwyższy zajął się zagadnieniem uprawnień oskarżyciela posiłkowego do żądania od oskarżonego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego. Uchwały te wypełniają istniejącą w kodeksie postępowania karnego lukę, o której istnieniu sygnalizowałem już na łamach „Palestry” w nrze 11 z 1970 r., lukę związaną z brakiem w k.p.k. przepisu regulującego tę kwestię.

Kodeks postępowania karnego zagadnienie to pominął. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 września 1970 r. VI KZP 20/70 oparł się na przepisie art. 80 k.p.k., który w kwestiach dotyczących pełnomocnictwa a nie uregulowanych przez przepisy postępowania karnego odsyła do przepisów obowiązujących w postępowaniu cywilnym.

W konkretnej sytuacji Sąd Najwyższy posłużył się przepisem art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Stosownie do powołanych wyżej przepisów strona przegrywająca sprawę (a za taką należy uznać oskarżonego, który został w procesie karnym skazany) powinna

* Przedruk tezy z OSNKW nr 12 z 1970 r., poz. 167.

** Przedruk tezy z OSNKW nr 1 z 1971 r., poz. 13.

zwrócić oskarżycielowi posiłkowemu korzystającemu z pomocy pełnomocnika koszty związane z udziałem pełnomocnika na rozprawie. Wynika to z zasady ryzyka procesowego dotyczącego kosztów, wyrażającej się w tym, że koszty ponosi ten, kto przegrywa, a więc skazany lub osoba, w stosunku do której postępowanie zostało warunkowo umorzone.

Słuszność stanowiska Sądu Najwyższego zajętego w obu uchwałach z dnia 10.IX.1970 r., jak również celowość powzięcia tych uchwał nie może budzić najmniejszych wątpliwości. Gdyby bowiem kwestia zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego nie została uregulowana, mogłoby to prowadzić do pomniejszenia roli tej nowo wprowadzonej do kodeksu postępowania karnego instytucji i do posługiwania się — dla obrony interesów pokrzywdzonego w procesie karnym — w dalszym ciągu jedynie powództwem cywilnym, ponieważ ta instytucja stwarzała dla pokrzywdzonego skuteczniejszą gwarancję uzyskania zwrotu kosztów wyłożonych za zastępstwo adwokackie.

Byłoby to sprzeczne z założeniami kodeksu postępowania karnego z 1969 r., który wprowadził tę nową postać procesową w celu zwiększenia aktywności społecznej w ściganiu przestępstw, dążąc w ten sposób do rozszerzenia udziału czynnika społecznego w procesie.¹

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1970 r. VI KZP 20/70 nie rozwiązuje jednak wszystkich wątpliwości, jakie mogą wyłonić się na tle zasądzenia od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Rozważenia wymaga przede wszystkim nie rozstrzygnięta kwestia w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 10.IX.1970 r. VI KZP 20/70 dotycząca tego, czy obowiązek zwrotu kosztów związanych z zastępstwem adwokackim obejmować ma udział pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego tylko na rozprawie czy również w postępowaniu przygotowawczym.

Za pierwszym rozwiązaniem przemawia ogólna zasada wynikająca z przepisu art. 44 § 1 k.p.k., że oskarżyciel posiłkowy uprawniony jest tylko do działania w postępowaniu sądowym.

Z drugiej jednak strony pokrzywdzony mimo nawet nie sprecyzowania charakteru swego działania i swej pozycji procesowej, jest uprawniony do działania w wypadkach przewidzianych w przepisach art. 271—273, 280 § 3, 291 § 2, 286 § 4, 289 k.p.k. Działając w tych wypadkach, ma on uprawnienia strony, a jeżeli ustanowił pełnomocnika, to ponosi koszty związane z opłatą na rzecz zespołu adwokackiego.

Wydaje się zatem, że ogólna zasada ryzyka procesowego powinna przemawiać za przyjęciem stanowiska, iż zwrot kosztów powinien obejmować wydatki związane z udziałem pełnomocnika również w postępowaniu przygotowawczym.

Odmienne stanowisko prowadziłoby do upośledzenia statusu oskarżyciela posiłkowego w stosunku do powoda cywilnego. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że powodowi cywilnemu przysługuje zwrot kosztów związanych z udziałem pełnomocnika w postępowaniu przygotowawczym, ponieważ przepis art. 59 § 1 k.p.k. dopuszcza zgłoszenie powództwa adhezyjnego już w tej fazie postępowania.

Rozstrzygnięcia wymaga także kwestia, czy oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego w razie warunkowego umorzenia postępowania w stosunku do oskarżonego.

Zagadnienie to należy rozpatrywać na gruncie przepisu art. 547 § 1 i 4 k.p.k. Przepis ten stanowi, że od skazanego sąd zasądza na rzecz Skarbu Państwa koszty

¹ Stefan Kalinowski: *Polski proces karny*, Warszawa 1971, str. 227.

postępowania, przy czym przepis ten stosuje się odpowiednio w razie warunkowego umorzenia postępowania.

Zgodnie z przepisem art. 554 § 1 k.p.k. do kosztów postępowania wlicza się m.in. opłaty na rzecz zespołu adwokackiego z tytułu udziału w sprawie jednego pełnomocnika strony.

Wprawdzie przepis art. 457 § 1 k.p.k. mówi jedynie o zasądzaniu kosztów postępowania od skazanego na rzecz Skarbu Państwa, ale z treści przepisu § 4 tegoż artykułu wynika zrównanie — w zakresie kosztów — sytuacji skazanego i oskarżonego, w stosunku do którego przez warunkowe umorzenia postępowania uchylono odpowiedzialność karną.

Dlatego też należy zająć stanowisko, że w wypadku gdy w stosunku do oskarżonego umorzono warunkowo postępowanie na podstawie przepisu art. 27 § 1 k.k., oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego.

Do tego samego wniosku można dojść po przeprowadzeniu rozumowania w innym aspekcie.

Otóż zgodnie z dyspozycją przepisu art. 27 § 1 k.k. warunkowe umorzenie postępowania dopuszczalne jest wówczas, gdy okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości. Ponieważ orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania może być uznane za mające charakter materialny, stanowi bowiem swoisty sposób rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej², przeto nie ma żadnej podstawy, by w razie wydania takiego orzeczenia oskarżyciel posiłkowy miał być pozbawiony możliwości uzyskania zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa adwokackiego.

Odmierna natomiast będzie sytuacja, gdy postanowienie o warunkowym umorzeniu postępowania wyda prokurator w trybie art. 284 § 1 k.p.k.

Wykładnia przepisu art. 547 § 1 k.p.k. wskazuje na to, że rozstrzygnięcie o kosztach należy do zakresu działania sądu. Nie może budzić wątpliwości, że rozszerzenie uprawnień sądu w tym zakresie na organa prokuratury byłoby niekorzystne dla podejrzanego. Argumentacja ta, przeprowadzona wyczerpująco przez Jerzego Błażowskiego, prowadzi do wniosku, że obowiązujące przepisy prawne nie zawierają postanowień uprawniających prokuratora do obciążenia kosztami postępowania osoby, co do której postępowanie warunkowo umorzono.³

Jeżeli natomiast orzeczenie w sprawie warunkowego umorzenia postępowania wydaje sąd, to orzeczenie to powinno zawierać rozstrzygnięcie o kosztach postępowania (uchwała połączonych Izb Karnej i Wojskowej z dnia 29 stycznia 1971 r. VI KZP 26/69). Wydaje się przy tym, że zagadnienie, czy orzeczenie zapada w postaci postanowienia na posiedzeniu w trybie art. 299 § 1 pkt 5 k.p.k., czy też w postaci wyroku po przeprowadzeniu rozprawy w trybie art. 361 § 1 k.p.k., nie może mieć wpływu na kwestię zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Zgodnie z przepisem art. 44 k.p.k. pokrzywdzony może złożyć oświadczenie, że chce działać w charakterze oskarżyciela posiłkowego po wniesieniu aktu oskarżenia, a więc jeszcze przed wniesieniem przez pręsa sądu sprawy na posiedzenie w trybie art. 299 § 1 k.p.k.

Należy w związku z tym zauważyć, że na posiedzeniu wyznaczonym z przyczyny wskazanej w art. 299 § 1 pkt 5 k.p.k. może wziąć udział pokrzywdzony jeżeli sąd przyznał mu status oskarżyciela posiłkowego⁴. Przyznanie tego statusu może przy-

² Andrzej Marek: Wina a warunkowe umorzenie postępowania, „Nowe Prawo” 5/71, str. 677.

³ Jerzy Błażowski: Koszty postępowania przygotowawczego w wypadku warunkowego umorzenia postępowania przez prokuratora, „Problemy Praworządności” 9—10/1970, str. 26.

⁴ Andrzej Marek, op. cit., str. 675.

brać formę postanowienia lub wynikać w sposób wyraźny lub dorozumiany z treści rozstrzygnięcia innej kwestii (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14.I.1971 r. VI KZP 66/70).

Wprawdzie przepis art. 299 § 2 k.p.k. nie wymienia oskarżyciela posiłkowego i jego pełnomocnika wśród osób, które mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wyznaczonym przez prezesa sądu dla rozstrzygnięcia warunkowego umorzenia postępowania, jednakże przepis art. 44 § 2 k.p.k. stanowi, że oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje prawo udziału — w charakterze strony — w postępowaniu sądowym, a więc także w posiedzeniu, którego wyznaczenie uzasadnione jest art. 299 § 1 pkt 5 k.p.k. Trzeba tu dodać zarazem, że uchwała połączonych Izb z dnia 29.I.1971 r. (OSNKW nr 3/71, poz. 33) wspomina pośrednio o możliwości wzięcia udziału przez pokrzywdzonego w takim posiedzeniu oraz o tym, że w razie wydania przez sąd postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania odpis tego postanowienia wraz z jego uzasadnieniem należy doręczyć w każdym wypadku pokrzywdzonemu i oskarżonemu (z wyjątkiem jedynie takiej sytuacji, gdy któraś z tych osób brała udział w posiedzeniu sądu).

Tak więc należy przyjąć, że w przeciwieństwie do powództwa cywilnego, które nie może być zasądzone w razie wydania postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania, zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego może nastąpić wtedy, gdy warunkowe umorzenie postępowania następuje zarówno przez wydanie postanowienia przed rozprawą, jak i przez wydanie wyroku po przeprowadzeniu rozprawy.

Wątpliwości mogą powstać również wtedy, gdy oskarżony został skazany za niektóre tylko zarzucane mu przestępstwa. Przepis art. 548 k.p.k. stanowi, że w wypadku takim koszty związane z oskarżeniem w części uniewinniającej ponosi Skarb Państwa albo oskarżyciel prywatny.

Jak ukształtuje się sytuacja, gdy w sprawie będzie występował oskarżyciel posiłkowy? Czy w tym wypadku przysługuje oskarżycielowi posiłkowemu prawo do żądania zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego?

Wydaje się, że należy tu sięgnąć — poprzez przepis art. 80 k.p.k. — do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a mianowicie do przepisu art. 100 k.p.c. Przepis ten stanowi m. in., że w razie częściowego uwzględnienia żądań koszty będą pomiędzy stronami wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Tak więc stosując w drodze analogii ten przepis można by przyjąć, że gdy w sprawie, w której występuje oskarżyciel posiłkowy, oskarżony został skazany za niektóre tylko zarzucane mu czyny, natomiast za inne został uniewinniony, oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje częściowy zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego.

Przepis art. 100 k.p.c. zawiera jednak także dyspozycję, że sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania.

Kwestia, czy zasadę tę przez art. 80 k.p.k. można również stosować do kosztów przysługujących oskarżycielowi posiłkowemu, pozostaje otwarta. Wydaje się, że można sobie wyobrazić sytuację, w której zasadę tę będzie mógł sąd zastosować, zasądzając na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego w pełnej wysokości pomimo uniewinnienia oskarżonego z jednego z postawionych mu zarzutów. Może to mieć miejsce wówczas, kiedy ciężar gatunkowy zarzutu, z którego oskarżony został uniewinniony, pozostaje w oczywistej dyspozycji do tych, w stosunku do których zapadł wyrok skazujący. Byłaby to więc sytuacja analogiczna do tej, o której mówi przepis art. 100 zdanie drugie k.p.c.

Rozstrzygnięcia wymaga także kwestia zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego od oskarżonego, w stosunku do którego sąd zastosował przepis art. 56 k.k.

Uchwała z dnia 10.IX.1970 r. VI KZP 20/70 stwierdza, że oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego od oskarżonego, w stosunku do którego wydany został wyrok skazujący. Rozważenia wymaga zatem zagadnienie, czy odstąpienie przez sąd od wymierzenia kary w trybie art. 56 k.k. należy traktować jako wyrok skazujący, czy też nie.

W myśl tezy 4 do art. 12 Komentarza do kodeksu karnego Bafii, Mioduskiego i Siewierskiego orzeczenie sądu o odstąpieniu od wymierzenia kary oznacza stwierdzenie, że sprawca dopuścił się przestępstwa, jednakże — ze względu na szczególne okoliczności — w wypadkach przewidzianych w ustawie nie jest celowe orzekanie w stosunku do niego kary zasadniczej, nawet w minimalnym rozmiarze.

Podobne stanowisko zajmuje prof. Witold Świda w swym „Prawie karnym” (Część ogólna) stwierdzając, że wyrok, w którym sąd orzeka o odstąpieniu od wymierzenia kary, nie jest wyrokiem uniewinniającym, lecz skazującym, bo żeby odstąpić od wymierzenia kary, sąd musi ustalić uprzednio, że sprawca winien jest popełnienia przestępstwa⁵.

Należy zatem przyjąć, że w wypadku zastosowania wobec oskarżonego przez sąd przepisu art. 56 k.k. trzeba wyrok taki traktować jako skazujący, co pociąga za sobą zasadność żądania przez oskarżyciela posiłkowego zasądzenia na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Wypada także zastanowić się nad tym, czy oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego od oskarżonego, w stosunku do którego umorzono postępowanie na podstawie przepisu art. 26 k.k. Nie można się tu oprzeć na uchwale z dnia września 1970 r. VI KZP 20/70, ponieważ stwierdza ona, że zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego przysługuje od oskarżonego, co do którego wydany został wyrok skazujący.

Umorzenie postępowania na podstawie przepisu art. 11 pkt 2 k.p.k. w związku z art. 26 k.k. niewątpliwie nie może być utożsamiane z wyrokiem skazującym, albowiem czyn, którego społeczne niebezpieczeństwo jest znikome, nie stanowi przestępstwa⁶.

Należałoby więc zająć stanowisko, że w razie wydania orzeczenia umarzającego postępowanie wobec znikomego niebezpieczeństwa społecznego czynu oskarżycielowi posiłkowemu nie przysługuje zwrot poniesionych kosztów zastępstwa adwokackiego, i to bez względu na to, czy orzeczenie o umorzeniu postępowania zapadło w formie postanowienia wydanego na posiedzeniu w stadium oddania pod sąd w trybie art. 299 § 1 pkt 1 k.p.k., czy też w postaci wyroku wydanego po przeprowadzeniu rozprawy.

Pogląd taki mógłby jednak budzić wątpliwości, a to wobec treści art. 549 § 3 k.p.k. Przepis ten stanowi, że w sprawach z oskarżenia prywatnego w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 11 pkt 2 k.p.k. sąd obciąża kosztami postępowania oskarżonego.

Ponieważ zgodnie z przepisem art. 554 § 2 k.p.k. do kosztów postępowania zalicza się m.in. opłaty na rzecz zespołu adwokackiego z tytułu udziału w sprawie pełnomocnika strony, przeto należy przyjąć, że oskarżycielowi prywatnemu przysługuje w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 11 pkt 2 k.p.k. zwrot kosztów wynikających z udziału jego pełnomocnika w postępowaniu.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że pokrzywdzony może wystąpić w cha-

⁵ Witold Świda: *Prawo karne — Część ogólna*, Warszawa 1971, str. 364.

⁶ Igor Andrejew: *Polskie prawo karne w zarysie*, Warszawa 1970, str. 203.

rakterze oskarżyciela posiłkowego nie tylko w sprawach o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego (art. 44 § 1 k.p.k.), ale również w sprawach z oskarżenia prywatnego wszczętych przez prokuratora (art. 50 § 2 k.p.k.). Ponadto pokrzywdzony korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, w których prokurator przyłączył się do postępowania wszczętego przez oskarżyciela prywatnego (art. 50 § 1 k.p.k.). Jeżeli prokurator, który przyłączył się do postępowania odstąpił od oskarżenia, pokrzywdzony powraca w dalszym postępowaniu do praw oskarżyciela prywatnego (art. 50 § 3 k.p.k.).

Wydaje się zatem, że w sytuacjach, w których sprawa dotyczy przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, a pokrzywdzony korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego na podstawie przepisu art. 50 § 2 k.p.k. istnieje podstawa — w postaci przepisu art. 549 § 3 k.p.k. — do zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego pomimo umorzenia postępowania na podstawie art. 11 pkt 2 k.p.k.

Ta sama sytuacja powinna mieć oczywiście miejsce w wypadku, o którym mowa w art. 50 § 3 k.p.k.

Wydaje się przy tym, że kwestia formy, w jakiej zapada orzeczenie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 11 pkt 2 k.p.k., tj. postanowienia w stadium oddania pod sąd, czy też wyroku, nie może mieć dla zagadnienia zasądzenia kosztów znaczenia.

Ten stan rzeczy prowadzi jednak do upośledzenia podstawowej — jak należy sądzić — formy działania oskarżyciela posiłkowego, tzn. występowania w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego. W tych bowiem wypadkach, przy zastosowaniu wobec oskarżonego przepisu art. 11 § 2 k.p.k. w związku z art. 26 k.k., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1970 r. VI KZP 20/70, nie daje podstaw do zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Rozważenia wymaga także sytuacja powstająca w razie istnienia drugiej z ujemnych przesłanek procesowych wymienionych w art. 11 pkt 2 k.p.k., a mianowicie gdy sprawca nie podlega karze, a więc nie odpowiada karnie. Ma to miejsce np. wtedy, gdy sprawca przy usiłowaniu dobrowolnie od niego odstąpił lub zapobiegł skutkowi przestępnemu (art. 13 § 1 k.k.), bądź też w stosunku do podżegacza lub pomocnika przy dobrowolnym zapobiegnięciu dokonania czynu (art. 21 § 1 k.k.).⁷

Ponadto sprawca nie odpowiada karnie wtedy, gdy nie został wypełniony warunek materialnoprawny odpowiedzialności (np. nie uprzedzono sprawcy o odpowiedzialności za fałszywe zeznanie — art. 247 § 2 k.k.) oraz o niektórych sytuacjach przewidzianych w części szczególnej k.k., gdy ustawa zapewnia sprawcy bezkarność za jego zachowanie się po popełnieniu przestępstwa (np. dobrowolne odstąpienie od przygotowania — art. 128 § 2 k.k.)⁸ lub gdy ustawa wyłącza karalność czynu ze szczególnych względów (np. zatajenie dowodów niewinności w okolicznościach przewidzianych w art. 250 § 2 k.k.).

Również w tych wypadkach uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1970 r. VI KZP 20/70 nie stwarza podstaw do zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego.

Wydaje się, że w świetle podniesionych wyżej wątpliwości rozstrzygnięcie tej kwestii powinno nastąpić w trybie art. 390 § 1 k.p.k. Nie ma przy tym, moim zdaniem podstaw, by sytuacja oskarżyciela posiłkowego — oczywiście w zakresie

⁷ Maria Lipczyńska: *Polski proces karny, część I*, Warszawa—Wrocław 1971, str. 46.

⁸ Siewierski, Tylman, Olszewski: *Postępowanie karne w zarysie*, Warszawa 1971, str. 57.

jego uprawnień do żądania zwrotu kosztów — w sprawach publicznoskargowych miała być upośledzona w stosunku do spraw prywatnoskargowych.

Oczywista rzecz, wobec treści przepisu art. 549 § 3 k.p.k. pogląd ten może mieć zastosowanie do wypadków objętych przepisem art. 11 pkt 2 k.p.k. W razie istnienia innych ujemnych przesłanek procesowych wymienionych w przepisie art. 11 k.p.k., a więc np. w razie korzystania z immunitetu, braku wniosku uprawnionego oskarżyciela, przedawnienia, śmierci oskarżonego, *rei iudicatae* i *litis pendentis*, należy zająć stanowisko, że brak jest podstaw ze strony oskarżyciela posiłkowego do żądania zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa adwokackiego.

Na marginesie obu głosowanych uchwał należy jeszcze zastanowić się nad kwestią, kiedy mogą być zasądzone koszty postępowania od oskarżyciela posiłkowego.

O wypadku takim mówi przepis art. 551 § 1 k.p.k. Jeżeli oskarżyciel posiłkowy wnieśli środek odwoławczy, który nie zostanie uwzględniony nawet w części, to ponosi koszty postępowania odwoławczego. Dotyczy to tylko wypadku, gdy oskarżyciel posiłkowy samodzielnie zaskarża wyrok uniewinniający lub umarzający postępowanie w sprawach z oskarżenia publicznego. Jeżeli — niezależnie od środka odwoławczego wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego — środek taki wniósł oskarżyciel publiczny, to koszty postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa. Wynika to z przepisu art. 551 § 1 ustęp ostatni k.p.k.

Sytuacja, w której oskarżyciel posiłkowy ponosi koszty postępowania, może wystąpić jeszcze w warunkach przewidzianych w art. 50 § 3 k.p.k. Przepis ten reguluje wypadek, gdy prokurator, który uprzednio przyłączył się do postępowania wszczętego przez oskarżyciela prywatnego, odstąpił następnie od oskarżenia. Stosownie do przepisu art. 50 § 2 k.p.k., z chwilą gdy prokurator przyłączył się do wszczętego już postępowania z oskarżenia prywatnego, pokrzywdzony korzysta z prawa oskarżyciela posiłkowego.

Jeżeli prokurator odstąpi następnie od oskarżenia, to wówczas pokrzywdzony powraca w dalszym postępowaniu do praw oskarżyciela prywatnego. Gdyby zatem zapadł w tego rodzaju sytuacji wyrok uniewinniający, to wówczas, zgodnie z przepisem art. 549 § 1 ust. 1 k.p.k., koszty postępowania poniesie oskarżyciel.

Jerzy Biejał

PRASA O ADWOKATURZE

W prasie krajowej podano obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 marca br. o wynikach wyborów do Sejmu PRL, przeprowadzonych w dniu 19 marca 1972 r. W skład Sejmu VI kadencji weszła grupa prawników; wśród nich, Wiceprezes NRA adwokat Rudolf Szura, został wybrany posłem w okręgu wyborczym Nr 31 w Ostrowcu Świętokrzyskim. Adwokat R. Szura był posłem na Sejm również w poprzedniej kadencji. Obecnie jest zastępcą przewodniczącego Sejmowej Komisji Prac Ustawodawczych.

*

Szlachetne intencje przyświecały zapewne autorowi felietonu pt. *Pieniacze* („Kurier Lubelski” nr 43 z dnia 20 lutego br.), gdy przedmiotem krytycznej oceny uczynił rozpowszechnione u nas nadół zjawisko pieniacstwa. Trudno odmówić racji twier-